

УДК 021.8:341.781(73):[027.7:378.4(477).54-25]

Катерина Лискова,координатор центру «Вікно в Америку», завідувачка сектору, ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7690-081X>

Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

майдан Свободи, 4, Харків, 01022, Україна

e-mail: Kh.woaukraine@gmail.com**«Вікно в Америку» – простір можливостей:
проект співпраці Центральної наукової бібліотеки
ХНУ імені В. Н. Каразіна і Посольства США в Україні**

У публікації йдеться про проект «Вікно в Америку», який успішно діє вже понад 15 років у різних регіонах України. Показано, як цей проект втілює у життя модель сучасної американської бібліотеки в українських реаліях, сприяє залученню молоді до активної участі у бібліотечних заходах, допомагає реалізації її ідей та задумів.

К л ю ч о в і с л о в а: міжнародна співпраця бібліотек, проект «Вікно в Америку», ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна, Посольство США в Україні.

Центр «Вікно в Америку» – це сучасний та комфортний бібліотечний простір Каразінського університету, який поєднує у собі функції традиційного читального залу і майданчика для творчості. Він також є місцем проведення найрізноманітніших заходів. Центр приваблює усіх, і тих, хто займається наукою, дослідженнями, і тих, хто хоче вдосконалювати англійську мову, або просто після пар хоче із друзями пограти у настільні ігри.

Проект американсько-українського інформаційно-культурного центру успішно діє з 2004 р. Він підтримується Відділом преси, освіти та культури Посольства США у Києві. На сьогодні до мережі входять 29 центрів «Вікно в Америку» в різних областях України, включно із чотирма центрами «Вікно в Америку для майбутніх лідерів» та Американською бібліотекою у Києві. Завдяки цьому багаторічному партнерству центр стає дедалі привабливішим для наших відвідувачів. Унікальність цієї мережі – це поєднання бібліотечних ресурсів та сучасної техніки, простору знань із простором для розвитку, творчості, реалізації креативних ідей.

Харківський центр «Вікно в Америку» є структурним підрозділом ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна, але він відкритий для всіх бажаючих, незалежно від віку та місця навчання або роботи. Головне, щоб користувач бібліотеки був заінтересований у можливостях, які надає центр, а саме, у його друкованих матеріалах та унікальній колекції цифрової бази даних ElibraryUSA, різноманітних розмовних клубах, комфортних умовах щодо кінопереглядів, реалізації власних ідей, напрацювань за допомогою 3D принтера або графічного планшета, пошуку однодумців тощо.

Завдяки Посольству США в Україні та Державному департаменту США користувачі бібліотеки мають доступ до сучасних англомовних ресурсів, а саме до баз даних JSTOR, AcademicOneFile та

ProQuestDissertations&ThesesGlobal, що містять електронні версії академічних журналів, до дисертацій та тез, написаних аспірантами понад 700 університетів. Загалом, eLibraryUSA включає в себе 9 баз різної тематики з повними текстами статей з газет, журналів, а також з документальними фільмами.

У сучасному світі англійська мова відіграє надзвичайно важливу роль, тож для успішної кар'єри та перспективного майбутнього, активно використовуються розмовні клуби. При центрі «Вікно в Америку» регулярно працює ціла низка розмовних клубів англійською. Вони різні за своєю структурою, формами і методами роботи, кожен з них має свого лідера. Формат «speakingclub» – це завжди дружелюбна атмосфера, нагода познайомитись із цікавими особистостями, знайти друзів, і звичайно, це можливість практикуватись у розмовній англійській та перебороти страх публічного виступу іноземною мовою. Центр «Вікно в Америку» досить часто відвідують американські дипломати, які за любові спілкуються зі студентами під час зустрічей та засідань розмовних клубів. Такі заходи завжди цікаві не лише через можливість поспілкуватися з носієм мови, познайомитися з авторитетним спікером, але й через нагоду долучитися до обговорення актуальних, неперебічних питань науки, культури, політики.

Наша бібліотека вирізняється сучасними технологіями. Адже завітавши до установи попрацювати над курсовою або підготуватися до семінару, можна несподівано потрапити на сесії з 3D друку або навіть долучитися до друкування моделі на 3D принтері, або скористатись електронною читанкою AmazonKindle та подивитись освітнє відео на iPad, виготовити ілюстрацію на графічному планшеті або освоїти програму RosettaStone для вивчення англійської. Варто відзначити, що доступ до інформації, ресурсів бібліотеки є відкритим і для користувачів із особливими потребами.

Так, для людей із частковою втратою зору обладнане спеціальне робоче місце із комп'ютером та відеозбільшувачем, що дає змогу виводити на екран текстові документи та змінювати налаштування залежно від сприйняття певної кольорової гами.

Працівники Центру постійно підтримують контакти із партнерами та волонтерами бібліотеки. Наші співробітники не проводять особисто більшість заходів, але вони їх координують та виступають їх організаторами, тобто беруть на себе відповідальність за все, що відбувається на території Центру. Як засвідчує практика, пошук волонтерів, налагодження з ними співпраці – один з визначальних чинників успішного функціонування клубів, належного проведення тематичних заходів. На початок 2020 р. волонтерами Центру та спікерами різноманітних заходів є близько десяти активних молодих людей, котрі навчаються у Каразінському університеті, або є представниками таких організацій, як Корпус миру, програма Фулбрайта, випускниками програми Флекс та інших обмінних програм Державного Департаменту США.

Центр «Вікно в Америку» – частина мережі аналогічних центрів не лише на території України, але й за її межами. В різних країнах світу подібні центри мають різні назви, але здебільшого це американські куточки, розміщені у місцевих бібліотеках, вони мають однакові візію та місію. Глобальність цього проєкту вражає, адже сьогодні по всьому світу успішно діють близько семисот центрів. Кожного року для бібліотекарів-співробітників американських центрів проводяться навчання, тренінги як на регіональному рівні, так і на міжнародному.

Координаторка харківського центру «Вікно в Америку», завідувачка сектору ЦНБ Катерина Лискова стала учасницею низки таких освітніх тренінгів та випускницею обмінної Міжнародної програми відвідувачів-лідерів (International Visitor Leadership Program), за якою у грудні 2018 р. у складі групи колег з різних країн відвідала Сполучені Штати Америки, де ознайомила з досвідом тамтешньої бібліотечної системи та інноваційними креативними просторами, що діють при книгозбірнях. У рамках цієї програми група відвідала 3 міста: Вашингтон, округ Колумбія, Клівленд (Огайо) та Новий Орлеан (Луїзіана), де відбулось 23 зустрічі з американськими колегами.

Головна мета будь-якого культурного чи освітнього обміну – це налагодження професійних контактів, вив-

чення позитивного досвіду відповідної галузі, який можна було би інтегрувати у власну роботу. Для 17 бібліотекарів з України, Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Угорщини, Словачії, Молдови, Білорусі такою загальною темою стали креативні простори MakerSpaces, які є невід'ємною частиною будь-якої американської бібліотеки. Це простори, де ідеї народжуються, втілюються у життя, наповнюються конкретним змістом, а бібліотека або надає доступ до технічних девайсів, або ж створює усі можливості для розвитку певних навичок. Творчі простори є частиною СТЕМ освіти, і вони надзвичайно популярні в Америці. Познайомившись з досвідом такої установи як Think [Box] Університету Кейс Вестерн Резерв (CaseWesternReserve University) стає зрозуміло, чому такі центри є однією з найбільш популярних локацій. Функціонування подібних інноваційних центрів – це безцінний досвід для відвідувачів, котрі навчаючись та роблячи помилки, досягають бажаного. Про це свідчать реальні історії успіху, якими щедро діляться у центрі, і які залюбки поширюються відвідувачами центру. Створення творчих просторів MakerSpaces є актуальним не лише для великих та потужних бібліотечних установ, а й для регіональних та провінційних бібліотек. Звичайно, тут постає багато проблем із фінансуванням, обслуговуванням таких просторів, але переосмислення та трансформування своєї роботи бібліотекарям необхідне.

Будь-який бібліотечний простір існує не сам по собі, а для певної цільової аудиторії. Саме тому постає необхідність спілкування із цією аудиторією на зручних, комфортних саме їй комунікаційних платформах. Центр «Вікно в Америку» спрямовує свою діяльність на людей від 17 до 35 років, це – покоління смартфонів та месенджерів, що сприймають якісний візуальний контент, тому smm-діяльність бібліотеки є надзвичайно важливою. Більшість нашої аудиторії це вже навіть не Facebook, це – Telegram та Instagram, тому діяльність, ресурси та заходи Центру висвітлюються саме на цих платформах.

Успішність будь-якого проєкту – це успіх його учасників. У нашому випадку – це досягнення та розвиток наших користувачів. Тому ми у своїй роботі прагнемо не лише залучати їх до бібліотеки, а й створювати сприятливі умови для формування у них лідерських навичок, озброювати їх знаннями, які сприятимуть розвитку їхньої нинішньої чи майбутньої кар'єри.